

FESTSKRIV BRASIL 50 ÅR

2025

Ny kirke i Barreiros Florianopolis.
Vigslingsdagen i 1983. Foto Ester Arna

Innhold

Vi skal fortsatt skrive historie sammen!	3
Hilsen til Det Norske Misjonsselskap (NMS) fra IECLB	4
50 år med NMS i Brasil - en reise i misjon, fellesskap og forandring	6
Missão Criança-dama, Inger Øybekk!	8
Fra Sørnes til Sør-Amerika – og tilbake til kirken	10
Fra Brasil til Frankrike – et eksempel på misjon i alle retninger	12
Fra Brasil til UK – når en dør stenges åpner Gud en ny	13
Hva støtter NMS i Brasil?	15
Et arbeid som bærer frukt – også internasjonalt	16
Å erfare et rike av venner	17
Halloooo, jeg heter Gustavo Klein!	18
Bildegalleri	19
Et jubileum, en takk, og et nytt kapittel i misjonens historie	20

Vi skal fortsatt skrive historie sammen!

Dette sa prest Silvia Beatrice Genz, presiderende prest i Den evangelisk lutherske kirke i Brasil (IELCB), da vi møttes i Oslo i 2024 og hun ga meg en gullfarget kulepenn. Vi har skrevet historie sammen i 50 år, og vi står sammen om å skrive ny historie de neste årene. På en annen måte enn før – da vi sendte misjonærer til Brasil – nå sender Brasil misjonærer i vår retning, til Europa, til Frankrike, England og Norge.

Den norske kirke har søsteravtale med IELCB, og i den er også NMS nevnt som en av organisasjonene som bidrar til at denne «søsteravtalen» skal være levende og i funksjon.

Misjon – å formidle et budskap i ord og handling – bygger på relasjon og tillit. Derfor er det så viktig med alle de bånd som er knyttet gjennom disse 50 årene. De gir håp for at vi kan stå sammen i årene som kommer om Guds misjon – om at Guds rike skal vokse.

Takk til dere som har samlet inntrykk fra noe av den 50-årige felles historien vi har med ei kirke som feiret sitt 200-årsjubileum. Selv om jeg har vært prest i Avaldsnes menighet – en av menighetene som lenge har hatt misjonsavtale med NMS om arbeidet i Brasil – ble jeg likevel overrasket over hvor mange misjonærer NMS faktisk har sendt til Brasil gjennom årene. Det sier noe om bredden og engasjementet i dette arbeidet, og om hvor sterkt båndet mellom våre kirker har vært og fortsatt er.

Vi takker Gud for det samarbeidet som har vært, vi takker alle som har bidratt gjennom disse årene, og ser med forventning fremover – der vi fortsatt skal skrive historie sammen, for at nye mennesker skal finne sin plass i Guds rikes store sammenheng.

Helge S. Gaard
Generalsekretær NMS

Hilsen til Det Norske Misjonsselskap (NMS) fra IECLB

«Jeg er kommet for at de skal ha liv og ha overflod.» (Joh 10,10b)

Med disse ordene fra Jesus Kristus hilser Den evangelisk lutherske kirke i Brasil (IECLB) Det Norske Misjonsselskap (NMS) i anledning feiringen av 50 års partnerskap mellom våre organisasjoner.

Misjon mottatt fra Jesus Kristus

Misjonen vi lærer av Jesus inspirerer mennesker til å organisere seg i tjeneste, slik at livet kan blomstre og styrkes.

I 1824 ble de første lutherske menigheter etablert i Brasil. Atten år senere, i 1842, ble NMS grunnlagt i Stavanger, Norge. Både IECLB og NMS ble inspirert av det samme kallet: å følge Guds misjon i verden, forkynnelsen av evangeliet i ord og gjennom konkrete handlinger.

Lukasevangeliet 4,16–21 forteller om da Jesus leste profeten Jesajas ord i synagogen i Nasaret: «Herrens Ånd er over meg, for han har salvet meg til å forkynne et godt budskap for fattige. Han har sendt meg for å rope ut at fanger skal få frihet og blinde få synet igjen, for å sette undertrykte fri og rope ut et nådens år fra Herren.»

Og han la til: «I dag er dette skriftordet blitt oppfylt mens dere hørte på.»

Dette håpets og frigjøringens budskap fortsetter å klinge i dag i kirkene og i de kristnes liv.

Partnerskapets vei

I 1975 etablerte IECLB og NMS offisielt sitt partnerskap, og styrket vitnesbyrdet om evangeliet i Brasil.

Et bemerkelsesverdig og positivt aspekt er at NMS ikke søkte å etablere sin egen kirke, men bidro til å styrke eksisterende menigheter, teologisk utdanning, undervisning og sosialt arbeid innen IECLB.

Vi er også takknemlige for at Den norske kirke var blant de grunnleggende medlemskirkene i Det

lutherske verdensforbund, som ble stiftet i 1947. Gjennom sitt nære forhold til kirken har NMS alltid hatt del i dette verdensvide fellesskapet, og bidratt aktivt i arbeidet for misjon, teologisk samarbeid og økumenisk engasjement. Dette står som et tydelig tegn på den økumeniske forpliktelsen som forener og inspirerer oss.

Fruktene av partnerskapet

Gjennom disse 50 årene har NMS samarbeidet med IECLBs misjon på flere områder. Teologisk utdanning har blitt styrket ved at lærere er blitt sendt til Teologisk høyskole (EST) og andre opplæringsentre. Misjon blant urfolk har fått støtte gjennom prosjekter i samarbeid med IECLBs Råd for misjon blant urfolk. Sosiale og lokale prosjekter har bidratt til å styrke lokal utvikling, ledertrening og støtte i sårbare byområder. I tillegg har ungdomsarbeid og lederutvikling blitt fremmet gjennom utveksling, aktiviteter og opplæring av menighetsledere.

Siden 1990-tallet har imidlertid karakteren av misjonsnærværet endret seg. I stedet for å sende misjonærer har NMS tatt på seg en rolle som teknisk, økonomisk og samarbeidende partner. I dag ligger tyngdepunktet i det felles oppdraget på teologisk utdanning, arbeid for menneskerettigheter og sosial rettferdighet, utvikling av lokalt lederskap og misjon i dialog.

Trofasthet og enhet

Vi er en kirke dypt takknemlig for de partnerskap Gud gir oss, og NMS er uten tvil et av de mest betydningsfulle.

Vi tror at kallet til enhet kommer fra Gud selv, som i Kristus ber om at «de alle må være ett» (Joh 17,20–23). Bønn, troskap og åpenhet har båret vårt fellesskap gjennom årene.

IECLB anerkjenner og verdsetter NMS' gavmildhet. Vi vet at gaver kommer fra troende mennesker, forpliktet til de svakeste og mest sårbare, som husker Jesu ord: «Jeg var sulten, og dere ga meg mat.»

Takknemlighet

Vi priser Gud for 50 års partnerskap mellom IECLB og Det Norske Misjonsselskap. Må Gud la oss vokse i fellesskap, i deling av ressurser og i gjensidig bønn. Og må alt være til Guds ære og herlighet! Og sammen ber vi: «Bli hos oss, Gud!»

Prest Silvia Beatrice Genz

Presiderende prest

Den evangelisk lutherske kirke i Brasil

50 år med NMS i Brasil – en reise i misjon, fellesskap og forandring

Det er 50 år siden de første utsendingene fra Det Norske Misjonsselskap (NMS) reiste til Brasil. Kjell og Kazumi Nordstokke var pionerene som la grunnlaget for en ny type misjonsarbeid – tett integrert med den lokale kirken. Mye har forandret seg siden 1975, men erfaringene og fruktene fra denne reisen lever videre.

Kjell og Kazumi Nordstokke, sammen med datteren Mari

Kirkepresident, Karl Gottschald taler på GF i Oslo i 1975 med Kjell Nordstokke som tolk

Brasil - et nytt kontinent og en ny misjonsforståelse

På 1960-tallet begynte synet på misjon i Sør-Amerika å endre seg. Selv om kontinentet tradisjonelt var katolsk, ble det tydelig at mange levde uten noen form for kirkelig tilknytning – særlig i de raskt voksende storbyene og blant urbefolkningen. Dette førte til at flere protestantiske misjonsorganisasjoner så nye muligheter.

NMS vurderte først, men takket nei da deres japanske samarbeidskirke, Kinki-kirken, i 1969 foreslo samarbeid om et arbeid blant japanske etterkommere i Brasil. Men noen få år senere var situasjonen annerledes. Kjell Nordstokke, som da var teologistudent, hadde lenge kjent på et kall til Sør-Amerika, og i 1972 giftet han seg med Kazumi, som tidligere hadde blitt spurt om å dra til Brasil som misjonær. Sammen ble de et svar på en ny misjonsmulighet.

Oppstart i Curitiba

I 1974 reiste ekteparet Nordstokke, sammen med sin fire måneder gamle datter, Mari, til Campinas for å lære portugisisk og vurdere grunnlaget for misjonsarbeid. Oppdraget var å utforske hvordan NMS kunne bidra – både blant japanske etterkommere og i det brede brasilianske samfunnet.

Året etter sa NMS' generalforsamling ja til å starte arbeid i Brasil. Presidenten for Den evangelisk lutherske kirke i Brasil (IECLB), Karl Gottschald, kom til NMS sin Generalforsamling i Oslo i 1975, hvor han uttrykte et tydelig ønske om støtte: NMS skulle bidra til å møte de «mange millioner religiøst rotløse» i landet. Den 1. desember 1975 startet arbeidet i en raskt voksende bydel i Curitiba.

- Særlig den fattige utkanten av bydelen vokste raskt. Der ble det nesten daglig satt opp enkle skur

hvor migranter fra innlandet slo seg ned, minnes Kjell.

Stua som menighetssal

Året etter at familien Nordstokke startet opp, kom også Bjørg Ingebretsen og Inger Øybekk til Brasil som NMS misjonærer. Sammen utgjorde de et team. Curitiba hadde på dette tidspunktet 600 000 innbyggere, men i løpet av det neste tiåret ble befolkning doblet takket være migrasjon fra landsbygda til storbyen. I bydelen hvor NMS misjonærene arbeidet fantes det verken menighetslokale eller kirkebygg. Derfor ble stua i huset til familien Nordstokke det første møtestedet for menigheten. Der ble det holdt samlinger, søndagsskole, bibelgrupper og etter hvert også gudstjenester.

– Vi inviterte folk hjem til oss, og stua ble menighetssalen. Det var der fellesskapet vokste fram, sier Kjell.

Denne nære og enkle tilnærmingen gjorde det lettere å komme i kontakt med mennesker – særlig mange som hadde mistet kirkeforbindelsen etter å ha flyttet fra landsbygda til byen.

– Ikke en norsk misjonsstasjon

Helt fra starten var det klart at NMS ikke skulle bygge egne strukturer i Brasil. – Vi kom ikke for å etablere en «norsk misjonskirke», men for å være en del av den brasilianske kirken og dens liv, understreker ekteparet Nordstokke.

Samarbeidsavtalen med IECLB gjorde det mulig å arbeide som ansatte i den lokale kirken, med samme lønn og ansvar som brasilianske kollegaer. Det skapte et sterkt fellesskap og bidro til at arbeidet ble oppfattet som lokalt, ikke importert.

Men det var ikke uten utfordringer. – Å leve med brasiliansk lønn i en tid med skyhøy inflasjon var krevende, minnes Kazumi. – Men det var også en av de mest lærerike erfaringene vi gjorde. Vi delte hverdag og vilkår med kollegaene våre, noe som skapte tillit og respekt i menigheten.

Pionerånd og folkelig arbeid

Den første tiden var preget av nybrottsarbeid. Nordstokke-familien besøkte folk i nærområdet, særlig dem som en gang hadde vært tilknyttet kirken. Mange hadde mistet kontakten etter flytting og omveltning.

Daglige hjemmebesøk ble starten på et voksende fellesskap. Sammen med flere misjonærer som senere kom til Curitiba, ble det bygd opp et bredt menighetsarbeid: konfirmasjonsundervisning, kvinneforening, ungdomsgrupper, bibelgrupper og diakonale tiltak. Etter noen år ble også et eget kirkebygg reist.

– Da vi avsluttet tjenesten vår i Curitiba juledag 1981, skjedde det i en fullsatt nybygget kirke, sier Kjell.

Et arbeid i vekst

Flere NMS-misjonærer kom til Brasil i årene som fulgte, og nye prosjekter ble startet i samarbeid med IECLB. Den felles visjonen var å bidra til en misjonerende kirke – ikke bare gjennom forkynnelse, men også gjennom diakoni, undervisning og kulturarbeid.

NMS bidro med impulser og kompetanse, samtidig som misjonærene selv lærte mye om hvordan kirken kan være nær menneskers hverdag – i et samfunn preget av både fattigdom og håp, urettferdighet og fellesskap.

Et kapittel som forandret begge

– I ettertid tenker vi at dette har vært til velsignelse både for IECLB og NMS, sier ekteparet Nordstokke.

– Mange impulser fra brasiliansk kirkeliv har også blitt med tilbake til Norge. Vi hører det i gudstjenester når brasilianske sanger synges på norsk, eller når bibelgrupper bruker metodene fra folkelig bibellesning i Brasil.

– Partnerskap som arbeidsform kan være krevende, sier Kjell til slutt. – Det krever gjensidig tillit, sårbarhet og åpenhet. Men ikke desto mindre bekrefter partnerskap en grunntanke i misjonen; at vi hører sammen som ett Guds folk, på tvert av menneskeskapte grenser, til felles tjeneste for Gudsrikets komme.

Missão Criança-dama, Inger Øybekk !

Inger Øybekk har satt spor etter seg i Brasil. Hun kom til Brasil som en av de første misjonærene fra NMS. I nesten 40 år har Inger Øybekk vært en utrettelig kraft for trosopplæring, fellesskap og fornyelse – og særlig barn og unge har stått hennes hjerte nær.

Var med på oppstarten

Inger Øybekk ankommer Brasil sammen med Bjørg Ingebretsen i august i 1976, året etter at Generalforsamlingen i NMS har sagt ja til å starte opp arbeid i Brasil. De inngår i et team sammen med Kjell og Kazumi Nordstokke og skal bygge menighet i bydelen nord i Curitiba. Inger får ansvaret for barne- og ungdomsarbeidet, og det skal det vise seg å bli hennes vei i Brasil.

Vi får en prat med Inger midt mellom økter med husmaling i Gjerstad. Det er travelt nok å være pensjonist, og selvsagt er Inger leder i menighetsrådet.

- Døpe og lære (Matteus 28), det har vært mitt mantra, det jeg har trodd på hele tiden, sier Inger.

Har arbeidet med alle utsendingene til Brasil

Inger er nok den misjonæren som har vært lengst i Brasil. Hun har vært misjonær sammen med alle som har vært misjonærer i Brasil, og nevner det ene navnet etter det andre. Totalt teller vi 51 misjonærer på disse 50 årene i Brasil. - Kanskje vi var 36-38 på et misjonærmøte på det meste, forteller hun.

Inger var med på det første misjonærmøtet i november 1976 hjemme hos Nordstokke der NMS sin generalsekretær, Tor Torbjørnsen, var med fra Norge. Og hun var på det siste i Recife i nord-øst i 2012 sammen med Mona Dysjeland, som var NMS sin siste langtidsmisjonær til Brasil. På dette tidspunktet underviste Inger ved fakultetet i Curitiba (FATEV) og på bibelskolen i nord-øst 6 uker hvert semester, kombinert med en regionstilling i NMS.

Ikke alltid enkelt

De første årene var ikke noe lette. Perioden var på tre år, men ble utvidet til fem. - Det var en lykke for meg, ellers hadde jeg nok ikke blitt, forteller Inger og fortsetter, - Jeg sier jeg på mange måter hadde tre handicap, jeg var ikke prest, ikke gift og jeg var kvinne. Jeg har vært eneste dama i mange sammenhenger. Det var ikke helt enkelt, men på tross av dette har Inger trivdes veldig godt.

I Curitiba jobber hun også med ledertrening og opplæring. Det blir hennes greie. Hun har hele distriktet med 25 mil i flere retninger.

Missão Criança - en kontinuerlig plan fra dåp til konfirmasjon

Da Inger skal tilbake til Brasil i 1991 etter et norgesopphold blir hun mer eller mindre mot sin vilje plassert til Blumenau i sør.

Det var kirka som bestemte, men hun spurte seg selv om hva hun skulle gjøre her, midt i smørøyet i den lutherske kirken, med så mange menigheter.

Distriktspresten Bruno i Curitiba visste hva han gjorde da han overtok som distriktsprest i Blumenau og ville ha Inger med på laget. Det viser seg at Inger skal bli veldig engasjert i regionarbeidet, både i søndagsskole og ledertrening. Det blir veldig mange gode år.

- I Curitiba hadde vi gitt ut min kirkebok, forteller Inger, dette kunne vi utvikle mer i Blumenau. Vi fikk distriktsstyret til å sette ned en komite, vi utarbeidet en plan fra dåp til konfirmasjon og fikk den igjennom. Missão Criança ble den kalt.

Først ble den tatt i bruk i menigheten og så i hele distriktet. Jeg fikk være med å så og hadde en fantastisk gruppe å jobbe sammen med. Og noen tok utfordringen videre. Det er jo det som har gjort at Missão Criança 20-25 år etterpå har kommet til hele IECLB. Det er jo bare helt fantastisk å få være med på, sier Inger. Jeg er veldig takknemlig for det.

Viktigheten av å gi nye impulser plass

- En utrolig viktig faktor til at arbeidet gav slike frukter var at IECLB gå meg plass, godtok og tok imot utradisjonelle ideer. Jeg tror jeg kom på rett plass. Det ble fantastiske år. At Missão Criança fortsetter den dag i dag, fyller meg med takknemlig og egentlig forundring over at det virkelig er sånn. At et arbeid som en har gjort i mange år og som en har trodd på hele tiden, at det har blitt til nytte. Det er ganske stort å få oppleve, sier Inger.

Før Inger skal tilbake til husmalingen er hun opptatt av at vi får frem en viktig sak:

- Misjonsfolkets engasjement har virkelig nyttet, avslutter hun.

Fra Sørnes til Sør-Amerika – og tilbake til kirken

29. juni 2025 ble Kristoffer Viste Byberg ordinert til prest i Sørnes kirke – det samme stedet der troen hans ble formet. Gjennom Hald Internasjonale skole og et praksisopphold i Brasil ble kallet bekreftet og troen utdypet. Nå vender han tilbake, styrket av erfaringer fra et fellesskap der tro leves i hverdagen.

Ordineres i kirken hvor han vokste opp

Kristoffer Viste Byberg gikk på Hald Internasjonale skole 2018–2019 og hadde sin praksis i Brasil, et land han hadde hørt mye om i oppveksten i Sørnes menighet. 29. juni ordineres han i Sørnes kirke.

– Det var faktisk Berit Espeset som døypte meg, forteller Kristoffer. (Berit har vært misjonær for NMS i Brasil i en årrekke.) Jeg husker hun ofte i gudstjenestene snakket om fortellinger eller forskjellige vinklinger på evangelietekster etter inspirasjon fra ting hun hadde opplevd i Brasil.

Berit var alltid brennende engasjert både for Brasil og dem hun kjente der – og for oss i menigheten. Jeg hadde alltid et forbilde i Berit. Hun var veldig imøtekommende, så alltid meg og hele menigheten, elska kirkekafe og snakka om løst og fast. Nå er hun stolt av at jeg skal bli prest, at jeg har vært i Brasil og på en måte fulgt henne.

Inspirert av en misjonær – sendt for å tjene hjemme

Kristoffer hadde bestemt seg for å bli prest før han reiste til Brasil. Det er kanskje litt Berit sin “feil”. Han sa til dem han møtte at han skulle bli prest. Først var han i Curitiba og bodde i toppetasjen på FATEV, det teologiske fakultet. Der gikk han en måned på språkstudier.

Han visste veldig godt hva FATEV var, for Sørnes menighet hadde misjonsavtale med NMS og støttet fakultetet – og Berit hadde snakket lenge og varmt om arbeidet. Det ble veldig konkret i Sørnes hva pengene gikk til. Det var ofte brasilianere innom menigheten og på gudstjenester

Et møte med tro i praksis

I Brasil var første møte med FATEV likevel annerledes enn det Kristoffer hadde tenkt, han så for seg et norsk universitet. Det ble et kult møte, men også litt kultursjokk. Etter språkkurset bar det nordover til praksisområdet. Kristoffer skulle hjelpe til i tre menigheter, men var mest knyttet til én. Han hadde derfor ikke så mye med FATEV å gjøre, men ble godt kjent med noen misjonærer som hadde gått der. Han fikk se resultatene av utdanningen og ble fascinert av den indre misjonstanken – det at de utdannet misjonærer innad i landet.

Kristoffer sier han i utgangspunktet hadde et tradisjonelt perspektiv på misjon der Europa skulle ut. Det ble fint å se at i Brasil utdanner folk seg for å dra rundt i Brasil. Det gjorde at han tenkte at han ikke trengte å bli misjonær med det første. Han var jo eventyrlysten. Da han kom tilbake til Norge tenkte han at folk også trenger å høre om Jesus her. Det er en god form for misjon, i Kristoffer sine øyne. – Det er lettere for meg å være her jeg kjenner kulturen, sier Kristoffer.

Prestekallet formes av fellesskap og frimodighet

Vel hjemme i Norge etter oppholdet i Brasil ble Kristoffer nesten brasilianer på et tidspunkt i Berit sine øyne. Han fikk fortelle i egen menighet om FATEV og arbeidet

I Brasil fikk Kristoffer leve tett på en lokal, liten kirke og en vertsfamilie (far og mor) som tok Gud med inn i hverdagen – i bønn og bibelgruppe. Han fikk troen nært på. Han vokste i troen og fikk trygghet i fellesskapet. Det var et tydelig ønske om å være en aktiv del av en kirke.

– Det har jeg tenkt på etterpå, at jeg fikk med meg noe godt, forteller Kristoffer. – Studiene kan være ganske harde innimellom, med faktasjekk og kritisk blikk på bibelen. Det kan gi litt troskrise.

Grunnlaget jeg fikk i Brasil – i å leve ut troen aktivt i fellesskap og å se at det går an å tro på ulike måter – gjorde at jeg fikk utvidet horisonten.

Spesielt i starten av studiet var det viktig. Det handler ikke bare om dogmatikk og systematikk, men tro. Jeg hadde med meg en «boost» fra Brasil som gjorde at jeg klarte meg over «tørken» med veldig mye fag og lite tro.

– Brasil kan få litt av æren for at jeg har kommet meg gjennom studiet i alle fall, sier Kristoffer.

Et siste spørsmål: Hvilken prest blir du, tror du?

– Godt spørsmål! Jeg håper jeg tar med meg Gud i alt jeg gjør sammen med tryggheten om at Han alltid er med i prestegjerningen. Jeg håper også jeg tar med meg litt av frimodigheten jeg så i Brasil om å snakke om Gud. Gud er med i hele livet, ikke bare i deler av det. Jeg hadde godt av å se at det går an å være kristen på mange måter. Å se at ting er annerledes, men at det fortsatt er den samme tro.

Fra Brasil til Frankrike – et eksempel på misjon i alle retninger

Mariana og Mateus er brasilianske misjonærer utsendt i et trepartssamarbeid mellom Missão Zero, NMS og den franske protestantiske kirken EPuDF. De er et konkret eksempel på hvordan misjon i dag ikke bare går én vei – men i alle retninger.

Hvordan ble dere sendt til Frankrike?

– For oss var det ikke noe vi presset på for å få til. Helt fra starten av ekteskapet hadde vi et ønske om å erfare misjon i utlandet. Da NMS åpnet en dør sammen med Missão Zero og EPuDF, kjente vi at det var Gud som kalte oss.

Mariana og Mateus

Hva har dere lært i møtet med Frankrike?

– Vi har lært mye, både praktisk og kulturelt. Språk, mat og vaner er én ting, men også hvordan kirken er organisert, og hvordan tro leves i et samfunn preget av laïcité (statlig sekularitet). Vi har bodd i Nantes, Lyon og nå i Nice. Overalt har vi møtt åpne menigheter og fått gode venner.

Hvordan opplever dere å være brasilianske misjonærer i Europa?

– Det minner oss om at kirken alltid er i bevegelse. Før var det europeere som brakte evangeliet til Sør-Amerika. Nå får vi, som brasilianere, være med og bidra til liv i de kirkene vi ofte kaller «moderkirkene». Vi ser det som et privilegium å kunne gi noe tilbake.

Hva tar dere med dere fra Brasil inn i tjenesten?

– Vi er formet av en kirkelig fornyelsesbevegelse hjemme, som har holdt sammen tradisjon og nyskaping. Vi har lært hvor viktig det er å bruke talentene våre, og at fellesskapet i seg selv har åndelig verdi. Den brasilianske gleden ved å være sammen passer godt inn i NMS sitt begrep «konvivialitet».

Conviviality er et nøkkelbegrep i Det Lutherske Verdensforbunds diakonale arbeid i Europa, og noe NMS ønsker å videreføre. Begrepet kan oversettes med «kunsten å leve sammen» og uttrykker et ideal om gjensidig fellesskap der alle får bidra, og der verdighet, inkludering av dem som faller utenfor, og gjensidig respekt står sentralt.

Hvilke utfordringer møter dere i Frankrike?

– Mange unge har liten eller ingen kontakt med kirken. Det er en utfordring, men også en mulighet. Den protestantiske kirken her er teologisk progressiv, men sliter ofte med å fornye praksisene sine. For noen er tro mer tradisjon enn personlig relasjon til Jesus. Da gjelder det å være klok og respektfull når vi prøver nye ting.

Hva betyr koblingen Brasil–Norge–Europa for dere?

– Vi ser det som en del av Guds mysterium. Vår historie er vevd sammen med norske venner, pastorer og programmer som NMS har støttet. Uten disse forbindelsene hadde vi kanskje aldri vært her i dag.

Fra Brasil til UK – når en dør stenges åpner Gud en ny

Da Brexit gjorde det vanskelig å sende norske misjonærer til England, var det naturlig for NMS å henvende seg til Missão Zero i Brasil. Slik ble familien Coswig sendt til Carlisle, hvor de i dag er en del av bispedømmets satsing. For Carlisle bispedømme er det en stor glede å ta imot brasilianske misjonærer – ikke minst fordi nettopp Brasil gjennom Church Mission Society i generasjoner har vært et viktig misjonsfelt for den anglikanske kirken. Nå går misjonen andre veien.

Hvordan begynte reisen deres?

– Vi var i Norge for mange år siden gjennom utvekslingsprogrammet med Movimento Encontro. Senere ble vi sendt ut som menighetsplantere i nordøst-Brasil, et enkelt og utfordrende område. Der fikk vi se familier komme til tro og en lokal menighet vokse frem. Senere tjenestegjorde vi i en tradisjonell menighet i sør, og lærte mye om disippelgjøring og diakoni.

Hva gjorde at dere reiste til England?

– Etter nesten 15 år i Brasil fikk vi en invitasjon til å bli kjent med et prosjekt i Carlisle. Først var vi skeptiske – vi trodde tiden var forbi. Men steg for steg ble det klart at dette var Guds kall. Vi tenkte på Paulus' drøm i Apostlenes gjerninger: «Kom over til Makedonia og hjelp oss!» (Apg 16).

Hvordan har NMS' arbeid i Brasil påvirket dere?

– Veldig mye. Vi har sett hva det betyr å lære gjennom relasjoner. Samuel fikk personlig oppfølging av en tidligere NMS-misjonær i Norge, Inger Øybekk, som viste oss med sitt liv hva disippelskap er. Vi har også erfart hvordan partnerskap fungerer. Da vi hadde utfordringer med visumprosessen til England, ble alt løst gjennom samarbeidet mellom NMS, Missão Zero og Carlisle bispedømme.

Hva gjør dere i Carlisle?

– Vi leder et ungdomsarbeid, og det er bare mulig fordi andre misjonærer og frivillige har lagt et grunnlag før oss. Vi prøver å se hva Gud allerede gjør, og støtte opp om det. Ofte handler det like mye om å dele måltider og liv, som om å lede aktiviteter.

Hvordan opplever dere kulturen i England?

– Mange av de kirkelige barrierene vi ser i Brasil betyr lite her. Det åpner for nye samarbeid og fellesskap på tvers av kirkesamfunn. Carlisle

bispedømme er også tydelige på at de er stolte over å kunne sende og ta imot misjonærer, som et uttrykk for at misjon er gjensidig.

Hva håper dere framover?

– Vi drømmer om at Carlisle kan være en del av det som noen kaller «en stille vekkelse» blant unge i England. Jesus sa: «Høsten er stor, men arbeiderne få. Be derfor høstens Herre sende ut arbeidere.» (Matt 9,37–38). Det er vår bønn og vårt håp.

Hva støtter NMS i Brasil?

I år er det 50 år siden NMS startet sitt engasjement i Brasil. De første 40 årene hadde vi direkte partnerskap med IECLB (Den evangelisk lutherske kirken i Brasil), og de siste ti årene har vi hatt samarbeidsavtale direkte med fornyelsesbevegelsen Movimento Encontro (ME). Arbeidet NMS støtter i Brasil er i dag konsentrert om kapasitetsbygging og opplæring.

FATEV fakultet fortsetter uten NMS støtte

ME har i mange år drevet det teologiske fakultetet FATEV i Curitiba med NMS som en viktig støttespiller i utdanningen av nye misjonærer. På grunn av sviktende studentgrunnlag og økonomiske utfordringer besluttet ME i 2024 å overføre eierskapet til en stiftelse. Fakultetet drives nå videre i de samme lokalene i Curitiba og ut fra samme visjon som tidligere. Siden stiftelsen har et bredere rekrutteringsgrunnlag, ligger det til rette for stabil videre drift. Dette gjør det også mulig for ME å fortsette å sende kandidater til FATEV og bidra til utrustningen av nye ledere i kirken. Som følge av disse endringene utgår støtten til FATEV fra NMS sin portefølje.

5030 Visjonen til ME

ME arbeider etter en visjon 5030 som er et mål om 50 nye fellesskap innen år 2030. Det langsiktige målet er å hele tiden å nå nye mennesker med Guds kjærlighet. NMS er engasjert i to prosjekter i Brasil som ME's misjonsorganisasjon Missão Zero tilbyr:

Finn din plass i kirken (prosjektet Multiply)

Dette prosjektet er en ni måneder lang opplæring som kombinerer teoretisk undervisning med praktisk veiledning. Målet er å gi den enkelte de verktøyene som trengs for å

oppdage sin plass i kirken og hvilken type tjeneste som passer best. Prosjektet fokuserer på personlig, emosjonell og åndelig utvikling og er spesielt rettet mot de som ønsker å tjene i Guds rike. Dette gjøres ved å tilby personlighetstester, samtaler med psykolog, samt samtaler i gruppen rundt verktøy/modeller for kirkeplanting og god oppfølging. Alt foregår digitalt så de som følger kurset kan bo hvor som helst. Deltakerne er alt fra studenter til frivillige og menighetsansatte. Prosjektet inkluderer 20 forelesninger, 10 individuelle veiledningsøkter med psykolog og tilgang til kursmateriale og annen støtte. Kurset hadde 18 deltakere i 2024.

Veiledet praktisk opplæring i menighetsplanting

Dette er et prosjekt som tilbyr en 10-måneders praksisperiode for to deltakerne i året som har gjennomført prosjektet Multiply. Praksisperioden gir verdifull erfaring og innsikt i lokalsamfunnet, noe som er avgjørende for å sikre en vellykket etablering av nye menigheter. Deltakerne går sammen med en erfaren menighetsplanter.

En deltaker, Arthur Sena utførte en ti måneders praksisperiode i 2024 sammen med sin kone og fire barn. Dette sier Arthur om praksisperioden:

Familien Sena

- Vi ønsker å takke Gud for en verdifull praksisperiode som ble avgjørende for oss. Vi fikk muligheten til en bedre forståelse av lokalsamfunnet og planlegge arbeidet uten å være presset av økonomiske forpliktelser eller behovet for umiddelbare resultater. Uten praksisperioden ville vi kanskje ikke klart å ta de samme valgene til det beste for stedet og menneskene her.

Et arbeid som bærer frukt – også internasjonalt

Selv om støtten til FATEV nå er avsluttet, fortsetter samarbeidet mellom NMS og ME å gi ringvirkninger. En viktig del av det bredere arbeidet utover de to programmene vi støtter, er utvekslingsprogrammet ved Hald Internasjonale Skole i Mandal, der ungdom fra både Norge og Brasil deltar. Norske deltakere har praksisopphold i Brasil hos NMS sine samarbeidspartnere, mens brasilianske ungdommer får tilsvarende erfaring i norske menigheter. Utvekslingen bygger broer av forståelse, fellesskap og engasjement – på tvers av språk og landegrenser.

I tillegg har samarbeidet med ME ført til at misjonærer fra Brasil i dag sendes ut til Europa, blant annet til NMS sine samarbeidspartnere i Frankrike og England. Selv om disse tiltakene ikke ligger direkte under Brasil prosjektporteføljen i NMS systemet, men sorterer direkte under mottakerlandene, er de et tydelig uttrykk for fruktene av mange års fellesskap og gjensidig læring – og en viktig del av det totale bildet av misjonsarbeidet i Brasil.

Evy Torunn Nyvoll
Rådgiver Brasil (NMS)

Å erfare et rike av venner

Vi omtaler ofte Guds rike som en familie – og det er i seg selv en vakker og meningsfull beskrivelse. Men Bibelen gir oss også et annet bilde: Guds rike som et fellesskap av venner. Venner som gleder seg og sørger sammen, som ber for hverandre og viser dyp respekt for hverandre.

Slik har vi (Airton, Cláudia og barna) fått erfare fellesskapet med Inger – en venn som besøker, deler klemmer og bygger nære bånd til neste generasjon, som Maicon og Carol. På samme måte har Maicon og Carol tatt opp arven etter Bjørn og Ruth, og videreført det de begynte.

Gjennom årene har vennskap ført til at evangeliet ble delt videre: Bjørn og Ruth sammen med Martin, Edith som underviste og gjorde disipler, og den teologiske skolen som fostret Mateus og Mariana – som i dag lever ut Guds misjon i en annen kultur.

Vennskap handler også om å bære arven videre. Mateus og Mariana har selv blitt inspirert av Berit og hennes niese Mona. Andre har lagt til rette for utveksling mellom unge, slik Jonatan gjorde – og slik Berit og Mona nå også engasjerer seg på den andre siden av Atlanteren.

Det samme ser vi i prosjekter som Sandra har stått for, med kvalitet og lederskap, og som Jonatan har fått samarbeide i. Eller i det vitnesbyrdet Samuel og Karla bærer, som berører både Brasil og Norge. Evy og Arild bygger broer på lignende vis, og minner oss om vårt himmelske borgerskap.

Vennskap gjør at prosjekter får nytt liv: Joelson bygger videre på tidligere initiativ, og Evy og Arild har vært viktige bindeledd – også med Elizete. Selv mennesker som aldri har møtt hverandre, kan likevel kalle seg venner. Slik ble Seth en del av Elizetes nettverk, og bidrar nå med verktøy som styrker fellesskap.

Vennskap inspirerer også til drømmer: Vidar og Mauro har løftet blikket sammen med oss, til gjensidig oppbyggelse – takk for det, Helge! Gjennom alt dette ser vi et bilde: Venner jobber sammen, deler evangeliet og gleder seg over å stå i Guds misjon. Mange flere kunne vært nevnt, men

hensikten er å vise et glimt av en stor og vakker bevegelse av partnerskap. Det er et samarbeid i begge retninger, der selv Atlanterhavet ikke kan skille brasilianere og nordmenn.

I dette fellesskapet har misjonsteologiske refleksjoner og tekster blitt til viktige referanser om bønn, forkynnelse og diakoni. Men også menneskeliv har blitt formet – fellesskap er blitt styrket, og til og med ekteskap på tvers av kulturer har vokst fram.

Uten tvil kan vi si sammen med salmisten: «Ja, stort er det som Herren gjorde mot oss, og vi ble glade.» (Salme 126,3).

I året der Encontro markerer 60 år som bevegelse, og partnerskapet med NMS fyller 50 år, har vi mye å takke Gud for – og mye å vitne om. Og vi er sikre på at Gud har enda mer i vente for oss.

Airton Härter Palm
på vegne av Movimento Encontro

Halloooo, jeg heter Gustavo Klein!

Siden jeg kom tilbake til Brasil, har jeg på en måte glemt hvordan man snakker norsk, men jeg har definitivt ikke glemt det jeg lærte under mitt utvekslingsopphold i Norge. Jeg har ikke glemt det Gud lærte meg, og jeg har absolutt ikke glemt alle de fantastiske menneskene jeg møtte der – mennesker som nå er en del av min historie.

Litt om meg: Jeg er 21 år gammel og bor i Sør-Brasil, hvor jeg studerer jus og teologi. I august 2023 tok jeg steget ut i et stort eventyr og reiste til Norge, hvor jeg fikk bo i en liten, men utrolig flott by som heter Egersund. Der fikk jeg muligheten til å bli kjent med NMS og den lokale kirken.

Tiden i Norge var helt fantastisk. Jeg lærte mye om norsk kultur og utfordret meg selv til å lære to nye språk – jeg forbedret engelsken min og begynte å lære litt norsk. Jeg fikk også være med og hjelpe til på Misjonshuset NMS i Egersund, hvor vi jobbet med barn, ungdom, voksne og eldre gjennom musikk, undervisning og bibelstudier. I tillegg bidro vi på noen NMSU-leirer. Gjennom alle disse aktivitetene og arrangementene fikk jeg tjene, lære og åpnet øynene for hvor mye vi faktisk kan gjøre for Guds rike.

Når jeg ser tilbake, ser jeg hvordan selv

kulturforskjeller og utfordringer ble brukt av Gud til å styrke min tro og tillit – og til å utvide mitt perspektiv på verden.

En opplevelse som gjorde sterkt inntrykk på meg, var arbeidet på NMS Gjenbruk. Der møtte jeg eldre menn og kvinner med en dyp kjærlighet til Jesus og et sterkt ønske om å fortsette å tjene Guds rike, uansett alder. Det fikk meg til å forstå at det aldri er for sent for misjon og hvor viktig det er at alle er med i misjonsarbeidet. For der Ånden blir utøst, «skal de gamle drømme drømmer og de unge skal se syn» (Joel 3,1).

Uttekslingen har virkelig formet den jeg er i dag og hjulpet meg til å forstå mer av Guds plan for livet mitt. Gjennom arbeidet jeg gjorde med NMS i Norge, fant jeg mitt kall. I dag tjener jeg Gud gjennom Movimento Encontro, etter å ha innsett at Han har kalt meg til å være en del av den nye generasjonen Han reiser opp.

Bildegalleri

Innsettelse prestefamilie 1977, foto K.Nordstokke

Kirkebygging

Kirken i Braco de Norte, 1979. Foto Nils Sørbo

NMS-misjonærer ved språkskolen i Rio De Janeiro våren 1978. Foto Borghild

Sortering klær 1978, foto I. Øybekk

Søndagsskole

Sommerskolestudenter på tur

Misjonærmøte 1987

Misjonærmøte 1993

Språkskole i det fri, 1985, foto TBP

Tubarão kirken

Generalsekretær Helge Gaard sammen med Kirkepresident i IECLB Silvia Genz i Lilleborg 2024

Et jubileum, en takk, og et nytt kapittel i misjonens historie

I år er det 50 år siden NMS sendte sine første misjonærer til Brasil. Over fem tiår har titalls norske utsendinger fått være del av et rikt og mangfoldig arbeid – i tett fellesskap med brasilianske kristne. – Jubileet handler ikke bare om historien, men om å ta den med oss videre, sier Sandra Bischler, seksjonsleder for Europa og Brasil i NMS.

Hvorfor er det viktig å markere at det er 50 år siden NMS startet arbeid i Brasil?

– Fordi det er viktig å si takk. Takk til de som gikk, og til de som tok imot. Takk til Gud – og til alle som har båret arbeidet med i bønn, støtte og fellesskap gjennom fem tiår. Dette er ikke bare en milepæl i NMS-historien, men et vitnesbyrd om Guds virke på tvers av kulturer, språk og generasjoner.

– Samtidig handler det om å anerkjenne innsatsen til de mange titalls misjonærene som har vært utsendt til Brasil, både familier, enslige og unge voksne. Vi har forsøkt å telle nøyaktig, men det er utfordrende – fordi det er så mange, både fra NMS og fra ulike ungdomsutvekslingsprogrammer! Men vi har nok hatt mer enn et femtitalls NMS misjonærer som har jobbet i Brasil opp igjennom årene, og mange utvekslingsungdommer på

kortere eller lengre opphold. Og alle har satt spor.

Hva har Brasil-bakgrunnen betydd for NMS?

– Veldig mye. Misjonsarbeidet i Brasil har ikke bare vært preget av «utsendelse», men også av lytting, læring og fellesskap. Det har vært en arena for nytenkning om misjon: medvandring, lokal forankring og tjeneste sammen med en kirke som stod i vekst og fornyelse.

– I nyere tid har dette partnerskapet også gitt oss noe helt konkret og nytt: misjon i motsatt retning. I 2010 ble det sendt en brasiliansk misjonær til Norge, og åtte år senere reiste et brasiliansk ektepar til Frankrike som misjonærer. I 2024 hadde vi gleden av å ta imot en brasiliansk misjonærfamilie til England. Dette er misjon i alle retninger – akkurat slik vi tror fremtidens misjon må være.

Hvordan henger det sammen med organiseringen i NMS i dag?

– I 2021 gjennomgikk vi en større omorganisering, der Brasil-arbeidet ble en del av Europa-seksjonen i NMS. Det kan kanskje virke ulogisk geografisk, men det gir fullstendig mening strategisk: Fordi det er nettopp gjennom samarbeidet med Movimento Encontro, - en frittstående fornyelsesbevegelse innen IECLB - og deres misjonsorganisasjon, Missão Zero, at vi i dag sender brasilianske misjonærer til Europa. Dette speiler hvordan misjonens dynamikk har endret seg – den går ikke lenger én vei. Nå bygger vi broer i begge retninger.

Men det har ikke bare vært medvind. Hva kan du si om avslutningen av samarbeidet med IECLB?

– Det stemmer. I 2015 tok samarbeidet med IECLB, vår tidligere hovedpartner, slutt. Selv om vi er takknemlige for at vi kunne videreføre arbeidet gjennom Movimento Encontro, var avslutningen på samarbeidet med kirken vond for begge parter. Det førte ikke bare til organisatorisk avstand, men også til personlig sorg for mange – både her og der.

Hva har skjedd siden?

– I 2023 tok NMS et viktig skritt da vi initierte en prosess med IECLB for å gjenoppta relasjonen. Dette handler ikke først og fremst om å «gå tilbake» til slik ting var, men mer om å vitne om forsoningens kraft – som er selve kjernen i evangeliet. Vi kan ikke snakke om misjon som Guds kjærlighet og forsoning, uten også selv å arbeide for det når våre relasjoner brytes.

– Derfor var det sterkt og meningsfullt da kirkepresident Silvia Genz besøkte NMS i Oslo og NMS kontoret i Lilleborg i 2024. Det var ingen symbolsak, men et tegn på at relasjoner fortsatt kan gjenopprettes og forsones.

Hva ser du framover mot i arbeidet mellom NMS og Brasil?

– Jeg ser for meg et fellesskap der vi fortsetter å lære av hverandre – ikke minst når det gjelder misjonsarbeid i sekulariserte kontekster. Brasil

er i endring, og det er Europa også. Derfor er samarbeidet med brasilianske partnere viktig, både i Brasil og her i Europa.

– Vi skal ikke bare feire det som var, men løfte blikket mot det som kan bli. Forsoning, samarbeid og felles ansvar for misjon i vår tid – det er fremtidens vei. 50-årsmarkeringen minner oss om hvor vi kommer fra, men også om hvorfor vi fortsatt går.

– Misjon i dag handler ikke bare om å reise ut, men om å gå sammen. Det er en vei preget av gjensidig læring og medvandring. Feiringen av 50 år i Brasil er derfor ikke en avslutning, men en bekreftelse: Vi er fortsatt sendt – og vi står fortsatt sammen om å gjøre evangeliet kjent og peke på Guds rike i vår tid.

– Samtidig utfordres vi i Norge og i Europa til ikke bare å tenke på oss selv som givere. Vi trenger i større grad å åpne oss for impulser utenfra – la oss fornyes og formes i møte med troen slik den leves og uttrykkes i andre deler av verden. For det er ofte nettopp der – i mottakelsen av det som er annerledes – at vi oppdager nye sider ved Gud og får hjelp til å være troverdige vitner i vår egen tid.

Sandra Bischler, Seksjonsleder
for Europa & Brasil

Til slutt minner Sandra oss på: – Misjonskallet til kirken verden over er det samme overalt. Det betyr at også vi i Europa har et kall til å være vitner akkurat der vi befinner oss. Og også vi trenger impulser utenfra for å kunne fornye oss.

BØNNEEMNER

Be for:

- Movimento Encontro og Missão Zero
- IECLB
- Prosjektene NMS støtter i Brasil
- Ungdommer som deltar på utveksling til og fra Brasil
- En fornyet misjonsglød i Brasil
- FATEV og de nye eierne som overtar fakultetsdriften
- Brasilianske misjonærer i Europa:
 - Maicon Steuernagel i Oslo International Church
 - Mateus Pereira og Mariana Erhardt i Frankrike
 - Familien Coswig i England; Samuel og Karla med Caleb (12) og Thomas (10)

Les mer om NMS sitt arbeid i Brasil:

nms.no/brasil

Ønsker dere å vite mer om
NMS sitt arbeid i Brasil, ta
kontakt med seksjonsleder
SANDRA BISCHLER
sandrab@nms.no